

IN DIT NUMMER: Historisch erfgoed Bollenstreek * Gemeentelijke Monumentenstatus

Kernpunten 91

Nummer 91
2016
31e jaargang
€ 2,95

[DE OUDE
Dorpskern]
CULTUUR * ERFGOED * LEEFOMGEVING

Breloft Cultuurland

Menko Wiersema
verbindt partijen
met elkaar

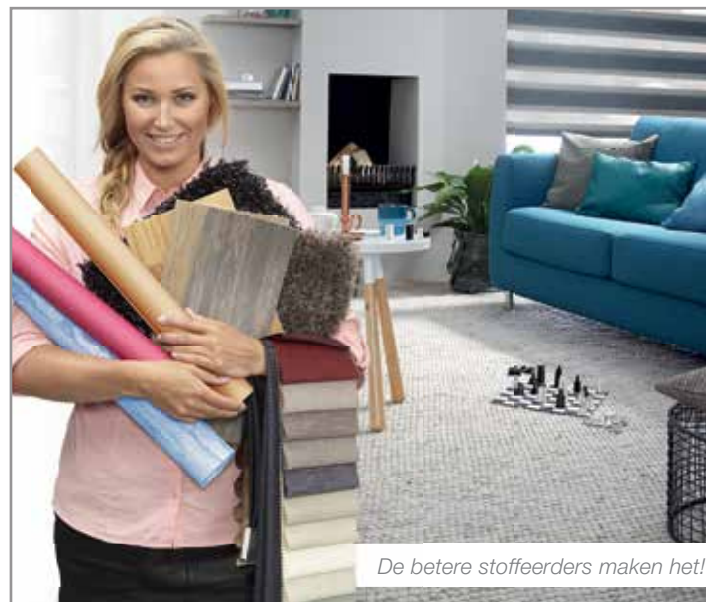
Doorstart
Buitenplaats
Calorama

Deze moeten we hebben!

NOTARISKANTOOR
LUIJER
NOORDWIJK

Voorstraat 50A | Postbus 101
2200 AC Noordwijk
T 071 366 0660 | www.luijer.nu

De betere stoffeers maken het!

tapijt - laminaat - PVC vloeren - vinyl - marmoleum
zonwering - shutters - horren - vloerkleden - gordijnen - behang - verf

Berg&Berg

NOORDWIJK

Lindenplein 7, tel: (071) 361 67 31, e-mail: noordwijk@bergenberg.nl

WWW.BERGENBERG.NL

Kijk op onze site voor actuele acties en aanbiedingen

HOF VAN HOLLAND HEROPENT ZIJN DEUREN

koffie - lunch - borrel - diner
dinsdag t/m zondag vanaf 10.00 uur

VOORSTRAAT 79 NOORDWIJK
071 7600095 - WWW.HOFVANHOLLANDNOORDWIJK.NL

Wist u dat:

- Wij een stichting zijn zonder winstoogmerk
- Wij lokale goede doelen steunen
- Wij grote spullen kosteloos bij u ophalen
- Wij ook huizen bezemschoon leeghalen

KRINGLOOPWINKEL NOORDWIJK

- Wij gevestigd zijn in de
Van Limburg Stirumstraat 48
- Wij open zijn op woensdag en vrijdag
van 14.00 tot 17.00 uur
donderdagavond van 18.00 tot 21.00 uur
en zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur

www.kringloopwinkel-noordwijk.nl
tel nr: 06-33 89 04 12

www.kringloopwinkel-noordwijk.nl

Afbeelding voorpagina:
Oude Zeeweg ter hoogte van Piroambo.

Colofon, nr. 91
Kernpunten is een uitgave
van vereniging
De Oude Dorpskern
te Noordwijk-Binnen.
ISSN 1384-377X

Bestuur:
Voorzitter
Paul de Vreede

Secretaris
Babs Cassee

Penningmeester en
ledenadministratie
Hans van der Hoeven

Portefeuille Erfgoed en R.O.
Karel Reekers

Tuinencommissie
Josje van der Tonnekreek

Secretariaat:
De Oude Dorpskern
Postbus 364
2200 AJ Noordwijk
www.deoudedorpskern.nl

Eindredactie:
Babs Cassee
Paul de Vreede

Interviewers/redacteuren:
Kees Verweij
Helmus Wildeman
Dorine Holman
Harrie Salman
Babs Cassee

Fotografie/Archiefmateriaal:
Monica Stuurop
Kees Verweij
Genootschap Oud Noordwijk
Fotogroep X-65
Huig van Duijn
Willem van den Haak

Vormgeving:
Bureau Booy
Dirk-Jan Booy

Druk:
4allprints

Van de voorzitter

Het bestuur kwam bijeen om Richard van Triest te bedanken voor 8 jaar inzet als bestuurslid.

Jubileum Tuinenmarkt Evenementen

We hebben een actief half jaar achter de rug. Te beginnen met de 30ste editie van de Markt onder de Linden. Dit jaar met een verlenging naar de Voorstraat Noord en feestelijke jubileumactiviteiten op het Jeroensplein. Goed voor een record aantal bezoekers van ver over de 10.000.

De Pompoenenmarkt in september was weer fraai georganiseerd, maar had toch wat last van veel alternatieve festiviteiten dat weekend.

De Najaarslezing op 11 november had een aansprekend onderwerp: 'Vogels kijken' Met een bezielende spreker als Jelle van Dijk was er natuurlijk een grote opkomst.

De Kerndotter

In het kader van 150 jaar badplaats zijn we deze zomer, samen met het GON, extra druk geweest met het voorbereiden van een speciale uitgave: de 'Kerndotter', een samenvoeging van Kernpunten en Blauwdotter. Een inmiddels alom bejubeld stukje geschiedschrijving van Noordwijk. Voor herhaling vatbaar dus.

Erfgoed in de belangstelling

DOD heeft in de persoon van Harrie Salman intensief deelgenomen aan de selectie van Gemeentelijke monumenten. Noordwijk is een van de laatste gemeenten in de regio, waar deze wijze van additionele bescherming van cultureel erfgoed wordt ingevoerd. Wij hopen dat het gemeentebestuur in het algemeen belang deze zaak snel en effectief afrondt.

Binnenkort hopen we naar buiten te komen met de conclusies van de evaluatie van 25 jaar 'Beschermd Dorpsgezicht' van Noordwijk Binnen. DOD is met de Gemeente de opdrachtgever.

Leefbaarheid staat centraal

Het lijkt er op dat de plannen voor de vestiging van een 2e supermarkt in de Raadhuisstraat binnenkort definitief worden.

Ons bezwaar tegen de kwaliteit van het ontwerp hebben we verloren. Blijkbaar liggen onze standaards over welstand hoger dan die van de ingeschakelde commissies. Een punt dat ons aan het denken moet zetten en ons zorgen baart.

Er is nog onduidelijkheid over de oplossing van specifieke vragen, zoals parkeren (50 plekken van bewoners verdwijnen en maar de helft komt terug), veiligheid (dwars op een schoolroute) en over een goede verkeersafwikkeling.

Centrumvisie Kerkstraat e.o.

In samenhang met het bovenstaande is een uitstekend rapport verschenen 'Centrumvisie Noordwijk Binnen Kerkstraat en omgeving'. Doelstelling was het ontwikkelen van een lange termijn visie om een aantrekkelijk winkel- en verblijfsgebied te realiseren. Er zijn twee scenario's ontwikkeld: scenario 1 is het meest vergaand, doordat het te versterken Kerkstraat-gebied wordt gekoppeld aan de kwaliteiten van de historische kern. Voorlopig kiest het gemeentebestuur voor scenario 2, een meer voorzichtig korte termijn plan met concentratie op versterking van de Kerkstraat en verplaatsen van de weekmarkt naar het Kloosterplein.

Nieuwjaarsbijeenkomst

Tenslotte, wensen wij u prettige feestdagen, een goed uiteinde en een gezond en voorspoedig 2017. Wij hopen u te zien op de Nieuwjaarsbijeenkomst op **10 januari om 20.00 uur in Royal**.

Paul de Vreede, voorzitter.

KERN JOURNAAL

Zonnige en sfeervolle pompoenmarkt

Zaterdag 10 september 2016 vond alweer voor de 10de keer de Pompoenmarkt plaats op de Florahof. Zonovergoten en sfeervol!

Vele soorten pompoenen, ambachtelijke- en streekproducten, een heuse koffiehoeke t.b.v. het "Picihuis in Roemenië", het zeemanskoor De Noordwijkers en middeleeuwse muziek van Anderfolk. Voor m.n. kinderen: de Pompoenen Work Shop en pottendraaien.

Ook de makreel-rokerij was weer aanwezig.

Hans Aartse zat met 27,45 kg het dichtst bij het gewicht van de Grote Pompoen (27,8 kg).

Kerndotter gepresenteerd

Op 24 september werd in het Cultuurcafé het eerste exemplaar van de Kerndotter uitgereikt door wethouder Barnhoorn aan een verraste Willem Baalbergen, de "nieuwe Jan Kloos", zoals de wethouder hem typeerde. De Kerndotter, een gezamenlijk initiatief van de redacties van Blauwdotter (GON) en Kernpunten (DOD) in het kader van 150 jaar Badplaats, is huis aan huis verspreid. Een uitgave met bijzondere verhalen en mooi illustratiemateriaal.

Heeft u het boek niet ontvangen, dan kunt u alsnog een exemplaar ophalen bij Boekhandel van der Meer of Museum Oud Noordwijk.

Even uitblazen na de jubileumeditie van Markt onder de Linden

De voltallige tuinmarktcommissie – Marianne Johansson, Josje vd Tonnekreek, Pia Scoon, Nicole Raats, Ortrud Brandes, Angeline Beugelsdijk, Caby Beuk, Janine Lamers, Rian Verbeek en Chantal Nugteren – kijkt met trots terug op een meer dan geslaagde jubileumeditie van Markt onder de Linden! Ook werd er tijdens het jaarlijkse commissie-etentje afscheid genomen van 3 kanjers van een vrijwilliger; Janine (kunst, 15 jaar), Caby (muziek, 10 jaar) en Josje (pr/voorzitter, 6 jaar).

Historische rondwandelingen 2016

Op 26 oktober bespraken de rondleiders en DOD de resultaten van het afgelopen seizoen. Een zevental enthousiaste mensen (René van Houten ontbreekt op de foto) verzorgen samen de historische rondwandelingen in de kern van Noordwijk Binnen. "Er is zoveel over te vertellen", aldus de rondleiders, "dat de geplande anderhalf uur nogal eens uitloopt, maar voor de meeste bezoekers is dat geen bezwaar!". Dinsdagavond is de vaste avond, maar daarnaast zijn de rondleiders ook bereid om dit te doen voor particuliere groepen op elk gewenst tijdstip, het hele jaar door.

Najaarslezing: "Van vogels spotten naar wetenschap"

Jelle van Dijk wist het publiek anderhalf uur lang te boeien.

Veel leden van de Oude Dorpskern en de Natuur- en Vogelvereniging "Jan Verwey" waren 11 november naar de oude Jeroenskerk gekomen om de lezing van hun oud-voorzitter Jelle van Dijk aan te horen.

Een goed gevulde kerk dus. Zij werden niet teleurgesteld. Anderhalf uur lang boeide Jelle zijn gehoor met een kleurrijk en veelzijdig verhaal over de geschiedenis en het ontstaan van de Noordwijkse vereniging. Jan Verwey, zoon van Albert Verwey, groeide op in Villa Nova (thans afgebroken) aan de Nieuwe Zeeweg: een trefpunt voor schilders, dichters en schrijvers

(De Tachtigers) en natuurliefhebbers. Juist de uitstapjes naar deze geschiedenis, de dwarsverbanden en de voor-geschiedenis van de familie en hun grote liefde voor de natuur maakte het verhaal bijzonder interessant. De mooie foto's en de illustraties uit de vele boeken uit de bibliotheek van de Vereniging, waaronder behoorlijk kostbare exemplaren, maakte het geheel compleet. Terecht roemde iedereen na afloop de grote kennis en kunde van Jelle van Dijk. Noordwijk mag zich gelukkig prijzen met zulke bijzonder kundige en betrokken mensen in ons dorp.

De Breloft, cultuurland met een lange geschiedenis

Dit kaartje, rond 1610 vervaardigd, laat zien dat de Brelofterweg van groot belang was voor de verbinding tussen Noortwyck en Noortwyck op Zee.

In het begin van de 19e eeuw legden de kwekers zich ook toe op de bloembollenteelt.

De twee panden links vooraan, aan de Oude Zeeweg, bestaan nog steeds. Achter het rechterhuisje is de ingang van de huidige Algemene Begraafplaats.

De Breloft is een vertrouwde naam in Noordwijk en is vooral verbonden aan het bescheiden villapark Breloftpark, gelegen tussen het Dompad en de Oude Zeeweg. Dit villapark werd in de twintiger jaren gerealiseerd, maar de naam Breloft is vele eeuwen ouder. De naam “Breloft” zou zijn afgeleid van de woorden brede loft of brede lucht en zou min of meer staan voor ver uitzicht.

Staande op het duin langs de Prins Hendrikweg, dat grenst aan het middengebied, heeft men inderdaad een wijds uitzicht over het middengebied en Noordwijk Binnen. Dit gebied tussen Noordwijk Binnen en het voormalige Dobbelmannduin stond eeuwenlang bekend als de Breloft.

De eerste afgraving van binnenduinen

Oorspronkelijk lagen hier de binnenduinen, maar deze binnenduinen werden al tijdens de middeleeuwen afgegraven en zo ontstond er een groot perceel

teelland, dat voor verschillende doeleinden werd gebruikt. De zo ontstane Breloft staat als de eerste afgraving binnen onze gemeente bekend. Het verwierf een grote bekendheid door de teelt van kruiden, die tot in de wijde omgeving vooral in de geneeskunde werden toegepast.

Band met de schutterij

De Breloft was in de late middeleeuwen tevens bekend als oefenplaats van de plaatselijke schutterij. De wapens bestonden toen nog voornamelijk uit voetbogen. Er was in die tijd nog geen

algemeen leger. Iedere plaats van enige betekenis moest in zijn eigen verdediging kunnen voorzien. Dat was in die tijd nog wel eens nodig vanwege o.a. de Hoekse en Kabeljauwse twisten en de opstand van het kaas- en broodvolk. Uit deze eerste wapenoefeningen is het latere St. Jorisdigle ontstaan, dat officieel in 1477 werd opgericht. Dit St. Jorisdigle bestaat nog steeds als enige schutterij boven de rivieren. Het terrein op de Breloft werd gehuurd van het St. Barbraconvent, maar na ongeveer 1550 verhuisde men naar de huidige locatie aan de Offemweg. In 1977 bestond het St. Jorisdigle 500 jaar en dat werd groots gevierd. Men verhuisde toen weer even naar de

Breloft, waar men was begonnen. Het weiland voor de Westerbaan werd omgetoverd tot een prachtig feest- en schietterrein. Ook het erelid van het St. Jorisdigle, Prins Bernhard, was bij deze herdenking aanwezig.

Het ontstaan van kruidentuinen

Nadat het St. Jorisdigle de Breloft had verlaten kwam rond 1570 een zekere Symon Meesz. Hij maakte van de Breloft een van de belangrijkste kruidentuinen in ons land. Het waren niet alleen kruiden, die in de Breloft gekweekt werden. Ook graan, groenten en vlas behoorden hier tot de belangrijkste kweekproducten. In het begin van de 19e eeuw kwam daar nog de teelt van bloembollen bij. Nog niet zo lang geleden waren er verschillende kwekers in en rond dit gebied gevestigd. Aan de Nieuwe Zeeweg de schuren van Konijnenburg & Mark met nog enkele kleinere kwekers als Zandvoort, De Groot en Van Rijn. Aan de Lijnbaanweg lagen de bedrijven van Alkemade, de Groot Mulder en Salman en tot slot aan de Pickéstaat de firma Alkemade. Van al deze bedrijven is nu niets meer over maar dit betekent niet, dat hier geen bollen meer zijn te vinden. Elk jaar wordt nog een groot gedeelte met bollen ingeplant en krijgt de Breloft (thans middengebied Zuid) een fleurig aanzien.

Op de achtergrond zijn 'de drie kluchies' goed te zien.

De Oude Zeeweg en het Dompad zijn de oudste verbindngswegen

Van af de Koepelweg zicht op de Oude Zeeweg.

Het Breloftpark. Links de villa van operazanger Urlus, later o.a. het politiebureau.

Zicht op de Watertoren en Villa Liesbet aan de Prins Hendrikweg.

Duidelijk is te zien dat de teelt van kruiden, groenten en vlas heeft plaats gemaakt voor bloembollencultuur

Ligging van De Breloft

De Breloft vormde zowel vroeger als nu de overgang van Noordwijk Binnen naar Noordwijk aan Zee. Door dit gebied liepen aanvankelijk twee verbindingswegen naar Noordwijk aan Zee: de Oude Zeeweg en het Dompad. Wanneer men over het Dompad naar Noordwijk aan Zee wandelt kan men zich een paar eeuwen terug wanen. Zowel de Oude Zeeweg als het Dompad zijn de twee oudste verbindingswegen tussen Noordwijk Binnen en Noordwijk aan Zee, maar de duinen bleken toch een moeizaam obstakel te vormen. Later kwam de Nieuwe Zeeweg erbij, destijds de Brelofterwegh genaamd. In die tijd werden zowel de Oude Zeeweg als het Dompad via een pad aan de onderzijde van het duin naar de Brelofterwegh geleid, die toen de enige enigszins begaanbare route naar Noordwijk aan Zee vormde. Deze Brelofterwegh liep vanaf de zg. Brelofterbrugh over de Woensdagse watering, die toen nog als een open waterweg door het dorp stroomde. Deze brug lag ongeveer ter hoogte van de rotonde tussen de Lijnbaanweg en de Weteringkade.

Een moeizame tocht

Dat een reis van Noordwijk Binnen naar Noordwijk aan Zee toen geen

eenvoudige zaak was blijkt o.a. uit een reisverslag uit 1734, toen een reisgezelschap met paard en wagen naar Noordwijk aan Zee moest rijden: *“zy quamen te Noortwyk op Zee na dat de Voerman van Noortwyk binnen tot derwaarts, 't welk in een half uur gegaan kan worden, ten minsten een uur met ryden, of liever met kruien door 't zand, had toegebracht, om zyne paarden toch niet te snel af te sloven; en noch klaagde hy zomtyds onder weg in Duin, dat die arme beesten het zo erg hadden, schoon zy met hun drien waren”.*

Van Noordwijk Binnen naar Zee was nog een flinke reis

Hoe De Breloft er vroeger uitzag

De Breloft is in de afgelopen eeuwen herhaaldelijk afgebeeld door schilders en tekenaars en daarom kunnen we ons een tamelijk goed beeld vormen van de situatie in vroeger tijden en hoe dit gebied zich verder tot op de

huidige dag ontwikkeld heeft. Staande op het Dobbelmannduin had men, zeker vroeger, een prachtig uitzicht over o.a. de Breloft, Noordwijk Binnen en andere landstreken en dorpen in de omgeving. Het was daar een geliefde plek om zijn of haar fantasie even de vrije loop te laten.

De oudste afbeelding van de Breloft uit 1676

Een van de oudste afbeeldingen is van de hand van de schilder Jan Vermeer, die in 1676 de Breloft vanaf het Dobbelmannduin heeft afgebeeld. Het gebied wordt door allerlei houtsingels doorsneden en daartussen ziet men hier en daar vee lopen. Dit laatste is niet verwonderlijk, want vroeger lag aan het einde van de huidige Pickéstraat de boerderij “Bedenk 't End” of zijn eventuele voorganger. Het vee zou van deze boerderij afkomstig kunnen zijn. Van de krui-

In 1676 schilderde Jan vermeer de Breloft vanaf het Dobbelmannduin.

denteelt is niet veel te merken, maar wellicht wordt het zicht hierop door de houtsingels belemmerd.

Veel later, rond de eeuwwisseling, zijn er verschillende foto's gemaakt, eveneens vanaf het Dobbelmannduin of in de directe omgeving. We kunnen hier duidelijk zien dat de teelt van kruiden, groenten, vlas e.d. langzamerhand verdwenen is. Daarvoor in de plaats kwam de teelt van bollen, wat op de verschillende foto's duidelijk te zien is. Ook zijn de percelen wat kleiner geworden, hetgeen misschien te maken heeft met het grote aantal soorten bollen, die ieder weer een apart plekje nodig hadden. Wat verder opvalt is, dat elk perceel door opgaand hout omzoomd werd.. Bekijkt men latere foto's dan zien we, dat de Breloft steeds kaler wordt. Op het ogenblik is een groot deel van De Breloft een kaal vlak, dat slechts in het voorjaar zijn kleurenpracht laat zien.

De Breloft: middengebiet onder druk

De Breloft heeft zeker de nodige veranderingen ondergaan. Gaven de oudste afbeeldingen nog een uitgestrekt, rustiek en landelijk beeld, thans is in dit gebied aan verschillende kanten flink geknabbeld, ondanks de veel gehoorde wens de open ruimte tussen Noordwijk Binnen en Noordwijk aan Zee zoveel mogelijk open te houden. Behalve het Breloftpark, dat al in de

twintiger jaren werd gerealiseerd tussen het Dompad en de Oude Zeeweg kwam de grote villa Kareol, die achtereenvolgens werd bewoond door de bollenhandelaar Colijn en de operazanger Urlus. Gedurende enkele decennia was hier ook het politiebureau. Verder vindt men er een particuliere manege met een stukje weiland. Een markant punt is verder de Westerbaanflat, het oudste flatgebouw in Noordwijk. Aan de oostzijde kijkt men op de bouwlocatie Middengebiet zuid, grenzend aan de Lijnbaanweg. De noordzijde wordt begrensd door de Nieuwe Zeeweg. Ook

Van het landelijke beeld is flink wat afgeknabbeld

hier drong de bebouwing de Breloft binnen, zoals het nieuwe zwembad “Binnenzee”, een dokterspraktijk en verder nog wat oudere panden als oude bollenvilla's en het café Het Vuurschip, thans de Hof van Breloft genaamd. Ondanks allerlei bouwkundige en agrarische ontwikkelingen heeft de oude Breloft, nu veelal aangeduid als een onderdeel van het middengebiet, zijn openheid voor een belangrijk deel kunnen bewaren. Laten we proberen dit fraaie en vaak bezongen gebied ook voor de toekomst veilig te stellen.

De bouw van het Breloftpark werd in de twintiger jaren gerealiseerd.

‘Een doel in mijn leven zal er altijd zijn’

Menko Wiersema is een geboren en getogen Noordwijker. Noordwijk is ‘zijn basis’, ondanks dat hij, afgestudeerd milieuplanoloog, als gebiedsregisseur Kust en Delta bij de Provincie Zuid-Holland heel veel mooie (internationale) gebieden bezoekt. De kust, met het achterliggende duingebied mag wat hem betreft nooit veranderen.

Menko Wiersema brengt ruimtelijke ordening, regionale economie, duurzaamheid en biodiversiteit bij elkaar

Menko Wiersema is geboren in Noordwijk (1953). Zat op het Visser 't Hooft Lyceum in Leiden. Studeerde Milieukunde, Sociale Geografie en Planologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam en volgde een Masterclass 'Environment' aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Voor de De Oude Dorpskern treedt hij op als afgevaardigde in het CHG (Cultuur Historisch Genootschap Duin- en Bollenstreek). Hij is getrouwd met wethouder Marie José Fles en is commissielid gemeentelijke financiën voor de PvdA. Pikant detail is dat de broer van Menko getrouwd is met de zus van Marie José.

Want dit soort gebieden zijn aantoonbaar gezond voor mensen, bewoners aan kusten leven langer en vitaler. Er is minder luchtverontreiniging en door strandwandelingen heeft een mens minder last van slaapstoornissen. Er is een sociale structuur en er wordt meer bewogen. Maar dat alles zo houden vergt samenwerking en beleid.

“Als je iets wilt bereiken moet je partijen met elkaar verbinden”

Je werkt graag met allerlei partijen samen. Waarom?

‘Als je iets wilt bereiken, juist op beleidsniveau, zul je moeten samenwerken. Dat ervaar ik in mijn werk bij de Provincie voor de Zuid-Hollandse Delta, maar ook daarbuiten. Zo ben ik de oprichter van de ‘Groene Cirkels’:

een samenwerking tussen Heineken, de Universiteit Wageningen en de Provincie Zuid-Holland. Het doel is om een klimaatneutrale brouwerij, een duurzame economie én een aangename leefomgeving in de regio Zoeterwoude te creëren. De natuur wordt als uitgangspunt genomen en we realiseren programma's rond energie, water, grondstoffen, mobiliteit en leefomgeving. Daar zijn heel wat partijen bij betrokken. Dus als je iets wilt bereiken moet je partijen met elkaar verbinden. En partijen met elkaar verbinden kan op heel veel vlakken. Niet alleen bij ‘Groene Cirkels’ maar ook bij bijvoorbeeld ‘Quality Coast’ waar ik voorzitter ben van de jury.’

Je bent inmiddels ook een bekende blaarkoppenkenner. Hoe is dat zo gekomen?

‘Het komt voort uit mijn honger naar kennis over streekgeschiedenis. Want door je roots te kennen vorm je je identiteit. In 2005 overleed mijn vader en kwam er een doosje tevoorschijn van mijn opa. Ook een Menko Wiersema. Hij bleek 35 jaar in het hoofdbestuur van de vereniging Groninger Blaarkop te hebben gezeten. In 2006 overleed Jaap Hoogeveen, van Veldzicht. Hij wilde dat in Veldzicht een tentoonstelling zou komen over bloembollen en blaarkoppen (de familie- koe van de Hoogevenen). Ik ben met Cobie de Vreede op onderzoek uitgegaan en we hebben o.a. veel oude blaarkopboeren geïnterviewd. Het bleek dat blaarkoppen al in de Gouden

Eeuw veelvuldig voorkwamen in de Bollenstreek. Sterker, zij speelden een ongehoorde rol in de geschiedenis van Zuid-Holland. Zo leverden ze in de 80-jarige oorlog aan de linnenbleek hun karnemelk. Het linnen werd bij het bleekproces in karnemelkbaden gedaan. En natuurlijk werd er boter en kaas gemaakt van hun melk. In de kunst zie je de blaarkop ook heel veel terug. Op bijna alle schilderijen van bijvoorbeeld Salomon Van Ruysdael. Bovendien zijn er voor de blaarkop relaties te leggen met andere aspecten van de geschiedenis: de bloembollenteelt, aspergeteelt, kruidenteelt en nog veel meer. Door hun melk, hun mest en vlees waren ze toen al een belangrijk onderdeel van de

circulaire economie. Ik kan daar uren over doorvertellen. Het is zeer interessant. Begin juni volgend jaar geef ik weer een lezing in museum Archeon.’

En wat doe je voor De Oude Dorpskern?

‘Rondom de Voorstraat ligt veel geschiedenis. Ik interesseer me voor het beschermde dorpszicht in de oude kern, ook in relatie tot de streek en bijvoorbeeld de musea, waaronder Veldzicht. In 1978 was ik al betrokken bij de monumentenlijst, met ‘Kritisch Noordwijk’. Die discussie is er nog steeds. Onze rijke geschiedenis maakt dat er veel vrijwilligersorganisaties zijn zoals natuur- en vogelverenigingen, maar ook culturele en maatschappelijke organisaties. Het

is goed om hier beleid voor te ontwikkelen. De verbinding met mijn werk als gebiedsregisseur is dan ook te maken. Door bijvoorbeeld streekproducten te ‘vermarkten’ verbetert de leefomgeving. Je ziet dat veel terug in Europese badplaatsen.’

Nog even en je gaat met pensioen. Wat dan?

‘Met pensioen gaan vind ik heel onverstandig. Ik zal altijd actief blijven doorgaan. Desnoods start ik een eigen bedrijf. Ik ben en blij nieuwsgierig. Lees graag alles over een bepaald onderwerp, dat deed ik indertijd met de blaarkoppen ook. Dus een doel in mijn leven zal er altijd zijn.’

Achter de houtwallen van buitenplaats Calorama

Tekst: Helmus Wildeman • Fotografie: Stichting Calorama

Afgelopen augustus was het landgoed Calorama de locatie van een bijzonder evenement van Kunstklank met de titel 'De Geheime Tuin'. Voor het eerst sinds meer dan dertig jaar was het park opengesteld voor bezoekers, al moesten die daarvoor wel een entreebewijs voor de theaterproductie kopen.

Maar daarvoor kregen ze dan ook wel wat terug: drie fantastische voorstellingen op verschillende plekken, met elkaar verbonden door een wandeling over het voor velen mysterieuze landgoed.

Waas van geheimzinnigheid

Dat over Calorama zo'n waas van geheimzinnigheid hangt, heeft meer dan één oorzaak. Om te beginnen de onthoofding van heilige Jeroen door de Noormannen die op deze plek in 856 zou hebben plaatsgevonden. Daaraan dankt het Jeroensveld zijn naam. En dan is er de ingewikkelde eigenaarssituatie, gekoppeld aan de kruidenteelt en bloembollenkweek gedurende de laatste eeuwen. Dat gevoegd bij het niet toegankelijk zijn van het landgoed gedurende de laatste decennia, terwijl het eigenlijk midden in Noordwijk ligt, werpt allerlei niet één, twee, drie te beantwoorden vragen op, zoals:

- Hoe ziet het woonhuis met vijverpartij er uit?
- Is er inderdaad zo'n mooie rozentuin?
- Wat is er overgebleven van de kruiden- en bloembollenkwekerij?
- Is er iets bijzonders te zien aan het Jeroensveld?
- Bestaan het prieel en de duiventil nog?

De laatste bewoner: baron Taets van Amerongen

In 2015 overleed de laatste bewoner H.M. baron Taets van Amerongen van Renswoude (zie kader). In zijn testament benoemde hij de al

opgerichte Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen tot zijn erfgenaam. Al tijdens het leven van Henk van Taets van Amerongen was bepaald dat de buitenplaats Calorama als cultuurhistorisch- en natuurmonument in zijn geheel behouden moet blijven en dat de stichting ervoor moet zorgen dat dit op een verantwoorde manier vorm en inhoud krijgt. Het project 'De Geheime Tuin' was een eerste stap in de richting van een beperkte openstelling van het park in de toekomst.

Van Cruijttuin en boomgaard tot rosarium en bloembollenkwekerij

Calorama heeft zoveel aspecten dat het niet eenvoudig is om het perceel in een paar zinnen te typeren. De ontwikkelingen door de eeuwen heen maken dit alleen nog maar ingewikkelder. Zeker is dat het in 1725 een tuinbouwbedrijf was van een kleine vijf hectare, gericht op het telen van kruiden en boomvruchten. Vijftig jaar later heeft de boomgaard plaats gemaakt voor nog meer kruidentuinen waar vooral rozemarijn en mierikswortel wordt verbouwd.

Bepalend voor het gebruik van de grond zijn in de loop der eeuwen de houtwallen geweest die de noordelijke en westelijke grens van het perceel vormden en gedeeltelijk nog steeds aanwezig zijn. Deze houtwallen, kenmerkend voor de geestgronden in het hele gebied achter de duinen tussen Haarlem

Tipje van de sluier opgelicht

- 1 Voormalige bollenvelden
- 2 Jeroensveld
- 3 Prieel
- 4 Hoofdhuis
- 5 Koetshuis
- 6 Rozentuin
- 7 Rozemarijnschuren
- 8 Houtwallen
- 9 R.K. begraafplaats
- 10 Kasteelmuur-woningen

Het park van Calorama was helaas een geliefde speelplek voor vernielzuchtige jongeren

HENK, BARON TAETS VAN AMERONGEN

Hendrik Maximiliaan baron Taets van Amerongen van Renswoude was de laatste bewoner van Landgoed Calorama. Omdat hij ook 'Heer van Renswoude' was, verdeelde hij zijn aanwezigheid tussen Noordwijk en Renswoude. Met het overlijden van Henk Taets is de tak Renswoude van het geslacht Taets van Amerongen in mannelijke lijn uitgestorven.

De laatste telg uit het geslacht Taets van Amerongen

Henk paarde zijn bourgondische levensstijl aan hard werken. Hij heeft zijn leven dienstbaar gemaakt aan cultuurhistorie en het onderhoud van zijn erfgoed en de natuur rondom Calorama en Kasteel Renswoude. Met veel inzet en enthousiasme beheerde hij de gronden in Noordwijk en Renswoude op basis van de Natuurschoonwet. Daartoe rekende hij ook jagen, zijnde een vorm van faunabeheer. Zijn kennis op het gebied grondbeheer maakte hem een gewaardeerd lid van de Pachtkamer, waardoor hij veel anderen behulpzaam kon zijn bij het verantwoord beheren van historisch erfgoed. Daarnaast was er in zijn leven plaats voor hobby's als oldtimers en musiceren als jazzpianist. Henk Taets van Amerongen was lid van de Johanniter Orde met als meest vooraanstaand lid Koning Willem Alexander. Hij stierf in 2015 en werd bijgezet in het familiegraf bij de kerk van kasteel Renswoude.

Het bestuur van Stichting Calorama. Staand: links Peter van der Kolk en rechts Marnix Ruijs. Zittend van links naar rechts: Ronald Immerseel, Evert-Jan Bonnike en Sicco de Jong.

en Leiden dienden vooral als beschutting voor de bloemen tegen de zee-wind en het tegengaan van erosie.

In de loop van de 19e eeuw werd het prettig en mooi wonen op Calorama minstens zo belangrijk als het kweken van kruiden, rozen en bloembollen. Maar het nuttige kon heel goed met het aangename worden verenigd. Het simpele woonhuis werd in fasen verbouwd tot een voor-naam landhuis met in okergeel gepleisterde muren met fraaie houten serres aan de voorzijde. En de tuin werd een park in landschapsstijl met bosschages en waterpartijen.

De Groenevelts

Maar vader Cornelis en zoon Pieter Groenevelt, eigenaren van Calorama tot halverwege de 19e eeuw, verwaarlozen ook de commercie niet. Zij telen voor enkele andere bedrijven bollen, met name hyacinten, en kweken ook rozen. De rozenblaadjes werden deels gedroogd voor medische doeleinden en vormden als zodanig onderdeel van de Noordwijkse kruidenteelt. Het restant van de rozenblaadjes werd in Turkije verwerkt tot Turks rozenwater.

Jan Everwijn

In 1848 koopt Jan Everwijn het landgoed van Jacob van Tricht, de schoonzoon van Pieter Groenevelt. Daarmee doet de familie zijn intrede die Calorama tot aan de dood van baron Henk van Taets van Amerongen heeft bewoond en geëxploiteerd. Jan Everwijn gaf het landgoed de naam Calorama, waarschijnlijk genoemd naar een buitenplaats aan de Vecht waar hij met zijn eerste echtgenote woonde. Deze buitenplaats heet nu Vecht en Lommer, maar in de 19e eeuw Kalorama.

Everwijn breidt zijn grondbezit steeds verder uit met in Noordwijk beschikbaar komende 'nutsgronden'. Hij houdt als bedrijfsnaam de naam Groenevelt aan die na de intrede van schuurbaas Lindhout voortaan 'Fa. Groenevelt en Lindhout' heet. Zelf blijft hij de enige aandeelhouder, maar in de jaren '30 van de 20e eeuw verkoopt hij de aandelen, bedrijfsgebouwen en de omringende gronden aan de firmanten van 'Fa. Groenevelt en Lindhout'. Tot 1996 bleef dit bedrijf actief als kruiden-, rozen- en bloembollenkweker. Toen is het bedrijfsgedeelte verkocht t.b.v. woningbouw.

De rozenteelt was deels bestemd voor medische doeleinden

Park, gebouwen en wandelpaden

De houtwallen spelen in de ontwikkeling van Calorama een bepalende rol. Op een eerste kadasterkaart uit 1818 staan deze wallen al ingetekend en als we die met de huidige situatie vergelijken blijken ze aan de basis te liggen van de vorm van het park zoals het nu nog steeds is.

De paden lopen nog steeds voor een gedeelte over de houtwallen, vanwaar de wandelaars een prachtig gezicht hadden op de tuinen, grasborders, kwekerijen, de vijver met eiland en duiventil en natuurlijk het gele huis met zijn koetshuis. Verder bestaat het park ook uit gevarieerde bosgedeelten en de kers op de taart is de theekoepel bovenop een tot bergje verhoogde houtwal, een prachtig uitzichtpunt. Aan de achterzijde van de grote vijver lag het fameuze Seringenlaantje. Door de verkoop van grond t.b.v. woningbouw heeft dit laantje helaas het loodje gelegd.

Het park was een geliefde speelplek voor vernielzuchtige jongeren die in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw verantwoordelijk waren voor de sloop van de duiventil (inmiddels herbouwd) en grove beschadigingen aan het park

en de theekoepel.

Dat bracht baron Henk ertoe het park in 1996 helemaal af te sluiten, o.a. door de z.g. 'kasteelmuur-woningen' aan de Gouden Regenstraat te laten ontwikkelen die een extra beschermende wal rond het bos vormen.

Zo keerde de rust rond Calorama terug en in de loop der jaren ook de geheimzinnigheid.

Natuurschoonwet

De Natuurschoonwet uit 1928 en daarna diverse keren bijgesteld, biedt de eigenaren van landgoederen een aantal (fiscale) faciliteiten om hun bezit financieel verantwoord te beheren. Maar er zijn ook verplichtingen zoals het opstellen en volgen van een onderhouds- en beplantingsplan en de eis om het landgoed minimaal 25 jaar in bezit te houden en in die tijd zorgvuldig in stand te houden.

Henk Taets van Amerongen van Renswoude heeft zijn leven in dienst gesteld van de cultuurhistorie, het erfgoed en de natuur en vond dat die lijn ook na zijn dood moest worden doorgetrokken. Omdat hij geen erfnamen had werd al tijdens zijn leven de Stichting Calorama-Everwijn-Taets

De Kasteelmuur-woningen vormden een beschermende wal

van Amerongen opgericht met de opdracht Calorama als cultuurhistorisch- en natuurmonument in stand te houden. In de visie van het bestuur van de stichting betekent dit restauratie van de gebouwen en permanent onderhoud en herstel van tuin en park. De bijzondere en zeer kwetsbare stinzenvegetatie in het park staat helaas niet toe dat Calorama permanent wordt opengesteld voor publiek. De kleinschalige parkaanleg kan dit gewoonweg niet aan.

Maar van de schoonheid van het landgoed moeten mensen ook kunnen genieten was de opvatting van Henk en ook van het stichtingsbestuur. Daar werd in samenwerking met Kunstklank in augustus j.l. al een begin mee gemaakt en dat begin smaakt naar meer. Op dit moment zijn

DE EIGENAREN VAN CALORAMA VANAF 1725

Door vererving en verkoop heeft Calorama in de loop der eeuwen een reeks van eigenaren gehad. Een kort overzicht.

- 1725:** De voogden van Frans Jacobszoon van der Mij verkopen het landgoed (dat later Calorama gaat heten) aan Jacob Dircxsoon Van Velsen
- 1768:** de weduwe van Jacob van Velsen verkoopt het complex aan Cornelis Groenevelt. Pieter Groenevelt neemt bedrijf en bezittingen van zijn vader omstreeks 1815 over
- 1843:** Jacob van Tricht, schoonzoon van Pieter Groenevelt koopt de andere erven uit en wordt eigenaar
- 1848:** Jacob van Tricht verkoopt zijn bezit aan Jan Everwijn. Zijn zoon, Jan Charles August, volgt hem aan het eind van de 19e eeuw op als eigenaar.
- 1922:** Laurence Henriëtte Agatha, enige dochter van Jan Charles August trouwt met Joost Gerard Godard, baron Taets van Amerongen. Zij krijgen drie zonen, waaronder Hendrik Maximiliaan (Henk) die tot aan zijn dood het landgoed bewoont en beheert
- 2015:** Henk Taets van Amerongen overlijdt en laat Calorama na aan de Stichting Calorama-Everwijn-Taets van Amerongen

er ook al gesprekken om de jaarlijkse wandeling(processie) naar het Jeroensveld in moderne vorm in ere te herstellen en een geleide openstelling op Open Monumentendag behoort in de toekomst ook tot de mogelijkheden. Daardoor verliest Calorama misschien iets van zijn geheimzinnigheid, maar Noordwijkers krijgen daarvoor terug dat ze op dagen dat het park is opengesteld, kunnen genieten van een bijzonder stukje aangelegd natuurschoon.

Monumentenstatus zorgt voor bescherming van ons erfgoed

Noordwijk is rijkelijk voorzien van mooie panden. Dit is van grote waarde voor het dorp, niet alleen vanwege het wonen in een historische omgeving, maar ook voor de toeristen die naar Noordwijk komen.

Tekst: Harrie Salman Fotografie: Fotogroep X-65

Om de monumentale panden van grote cultuurhistorische waarde te beschermen zijn er in de vorige eeuw al 74 rijksmonumenten aangewezen, waarvan de meeste aan de Voorstraat in Noordwijk-Binnen liggen. Om de hele dorpskern van Noordwijk-Binnen een extra bescherming te geven is hier in 1992 een beschermd dorpsgezicht aangewezen.

Toevoeging Gemeentelijke Monumenten

De overheid heeft nog andere middelen om authentieke woonmilieus met cultuurhistorisch waardevol erfgoed in stand te houden. Aan de gemeenten is gevraagd aan de rijksmonumenten nog gemeentelijke monumenten toe te voegen.

Volgens de gemeentelijke erfgoedverordening van 2011 is een gemeentelijk monument een "onroerende zaak of terrein, dat van algemeen belang is wegens zijn cultuurhistorische waarde, betekenis voor de wetenschap of schoonheid". Op grond van deze verordening is de erfgoednota van Noordwijk 'Erfgoed op de kaart 2011-12' opgesteld. Onderdeel hiervan vormt het opstellen van een gemeentelijke monumentenlijst en het oprichten van een commissie voor het aanwijzen van de panden. Deze erfgoednota is in 2012 door de gemeenteraad vastgesteld, waarmee de raad akkoord ging met het starten van de aanwijzingsprocedure.

Het selectieproces

In 2006 heeft de gemeente Noordwijk aan het bureau Dorp, Stad & Land de opdracht gegeven een inventarisatie op te stellen van cultuurhistorisch waardevolle panden. Door verschillende instanties, waaronder het Genootschap Oud-Noordwijk en de Bond Heemschut, zijn panden voorgedragen. Alles bij elkaar zijn ongeveer 165 objecten geïnventariseerd. Hieruit is een voorselectie van ca. 80 zeer waardevolle objecten gemaakt. Het verder uitwerken van de selectie is toe-

gevoerd aan de Commissie Erfgoed van de gemeente Noordwijk. Deze commissie is in 2013 ingesteld.

De leden van de commissie hebben bouwkundige deskundigheid, kennis van architectuur, van de lokale bouwhistorie en de archeologie. Namens het Genootschap Oud-Noordwijk is Leon Guyt lid, namens De Oude Dorpskern Harrie Salman. De taak van de commissie bestaat uit het voorbereiden van de aanwijzing van de gemeentelijke monumenten, het begeleiden van het aanwijzingsbeleid, en het adviseren op plannen en vergunningsaanvragen met betrekking tot monumenten.

Een brede vertegenwoordiging van panden

De commissie heeft de objecten uit de inventarisatie gesplitst in verschillende categorieën: woonhuizen, bollenschuren, boerderijen, arbeiderswoningen, villa's en herenhuisen, kerken en horecagelegenheden. Binnen deze groepen is de punten-toekenning, die al had plaatsgevonden, opnieuw bekeken en is een ondergrens getrokken, zodat panden met een lage waardering afvielen. Zo zijn er 63 objecten overgebleven.

Eigenaren panden betrokken

Op 26 april 2016 besloot het college van burgemeester en wethouders om op basis van de eerder door de gemeenteraad vastgestelde erfgoednota te starten met de aanwijzingsprocedure van 63 potentiële gemeentelijke monumenten.

Op 2 en 9 juni 2016 zijn avonden gehouden waarop de eigenaren van deze panden zijn geïnformeerd over het belang van de aanwijzing van hun pand tot gemeentelijk monument, over de consequenties daarvan en over het verkrijgen van gemeentelijke subsidie bij het in stand houden van de panden. In de afgelopen maanden is overleg gevoerd met de eigenaren om de panden zo adequaat mogelijk te beschrijven en vast te leggen wat precies onder de monumentstatus valt.

Het belang van support

Aan de eigenaren is gevraagd mee te denken over de vraag op welke wijze de gemeente hen kan ondersteunen bij het onderhoud. Bij deze stimuleringsregeling wordt gedacht aan het vergoeden van bepaalde onderhoudswerkzaamheden, subsidie voor restauraties,

een revolverend fonds waaruit tijdelijk geld kan worden geleend, vermindering van legeskosten, gedeeltelijke terugbetaling van de OZB-belasting. Afhankelijk van de uitkomst zal een gemeentelijk fonds van een bepaalde omvang worden vastgesteld.

Vrijwilligheid tegenover algemeen belang

In de raadscommissie van 16 september 2016 werd aan de gemeenteraad voorgesteld om in te stemmen met het uitvoeren van een zogenoemde nulmeting naar de onderhoudsstaat van de gemeentelijke monumenten. De nulmeting kan helpen bij het opstellen van een gemeentelijke stimuleringsregeling. Hoewel het raadsvoorstel als hamerstuk naar de raad ging, is tijdens de raadsvergadering van 6 oktober toch discussie ontstaan over de procedure rondom de aanwijzing van gemeentelijke monumenten. Een aantal politieke partijen bleek alsnog problemen te hebben met een aanwijzing op basis van algemeen belang. Feit is dat slechts elf eigenaren van panden bezwaar hadden aangetekend tegen de voorgenomen aanwijzing van hun pand tot gemeentelijk monument. De raadsmeerderheid wil

nu dat het college van burgemeester en wethouders gaat onderzoeken of de aanwijzing op basis van vrijwilligheid kan geschieden.

Of eigenaren vrijwillig hun pand willen aanmelden als gemeentelijk monument is echter een grote vraag. Het raadsvoorstel lijkt ook in juridische zin problematisch. Het eigenbelang van de eigenaar kan in deze kwestie niet zwaarder wegen dan het algemene belang, in dit geval het behoud van cultureel erfgoed.

Kiest de politiek voor algemeen belang?

In de oorspronkelijke procedure, die nu onverwachts ter discussie is gesteld, was bepaald dat de Commissie Erfgoed Noordwijk in een volgende stap advies zou uitbrengen over de definitieve voordracht van de panden. Eind 2016 zou het college van burgemeester en wethouders dan op basis van dit advies uiteindelijk bepalen welke panden als gemeentelijk monument worden aangewezen. De wethouder heeft nu om uitstel gevraagd. De Oude Dorpskern vertrouwt erop dat het lange en breed gedragen voortraject in het belang van het erfgoed op een goede wijze kan worden afgerond, met maatwerk waar dat nodig is en met korte procedures.

De hier afgebeelde panden vertegenwoordigen slechts een deel van de selectie in de oude dorpskern.

Rob Arnold besloot om samen met zijn vrouw Carina Drijver in 2005 in Noordwijk te gaan wonen. De zee trok. Zij kochten een karakteristiek huis in de Julianastraat met – verscholen achter het huis – een bollenschuur.

De bollen zijn al lang verdwenen, maar de schuur wordt intensief gebruikt als kantoorruimte voor beiden, bergruimte voor de omvangrijke bibliotheek van oude boeken van Carina en logeer- en speelruimte voor kinderen en kleinkinderen.

Een bollenschuur op Noordwijk aan Zee?

De schuur is in 1959 gebouwd voor de familie Heemskerk. Het was een kleine bollenboer, zoals er in die tijd nog zoveel waren. 's Winters in de bollen, 's zomers het huis verhuren aan Duitse badgasten en zelf met het hele gezin in de bollenschuur.

Rob Arnold over oude bollenschuren, het Cultuur Historisch Genootschap (CHG) en de Cultuurhistorische Atlas

Historisch erfgoed in de Bollenstreek

Er staan er nog een paar in de straat. Ik kom al vanaf 1970 in Noordwijk, ik had nog nooit één bollenschuur gezien. Nu zie ik ze overal!”

Vanwaar je belangstelling voor bollenerfgoed?

“Min of meer toeval. Ik heb vanaf mijn 16e vrijwilligerswerk gedaan. In Amstelveen was ik voorzitter van het Rode Kruis. Ik wilde in Noordwijk iets heel anders gaan doen. In een plaatselijke krant zag ik een advertentie: het CHG zocht bestuursleden. Iets in de streek doen leek me leuk. Ik werd meteen penningmeester. Daar maakte ik kennis met de werkgroep Bollenerfgoed, onderdeel van het CHG. Daar werd ik ook gelijk maar penningmeester van. Met een subsidiebudget voor drie jaar van € 150.000. Voor dat geld is onderzoek gedaan, een fietsroute samen-

gesteld en er is een rapport gemaakt over clusters van bollenschuren. Zo'n cluster kun je bijv. zien bij 't Soldaatje in Voorhout.

Wat is precies het Cultuur Historisch Genootschap?

“Het CHG houdt zich bezig met het behoud en bescherming van alle cultuurhistorische elementen nog aanwezig in de Duin- en Bollenstreek, omdat de kans op vernietiging, bijv. door uitbreiding van gemeenten, behoorlijk groot is. Gemeenten weten vaak niet dat zij bouwen op cultuurhistorisch erfgoed, soms eeuwen oud. Het CHG bestaat nu 20 jaar. Naast contacten met de gemeenten onderhouden we

Gemeenten weten vaak niet dat zij bouwen op cultuurhistorisch erfgoed

stedenbouw, architectuur & interieur

Goeweg 5 Noordwijk | 071 361 97 00
info@vanegmondarchitecten.nl | www.vanegmondarchitecten.nl

BONNIKE®
MAKELAARDIJ

hubo van der Loo
Noordwijk

Lijsten - Glas - Verf - Behang
"De Verfspecialist"
Fa. F.C. Lassooy

C **C** **C** **C**
Cross Culture Communication

Con-Tex
stoffen

RAIZA
Rioja Passion

VG
VICENTE GAND

AAD&WIJN

aadenwijn.nl | @aadenwijn | 06-10098835 | 071-3615416
aad@aadwijn.nl | facebook.com/aad.enwijn

Internationale keuken
met een 'Touch of Dutch'

Restaurant
DUTCH!
NOORDWIJK | BEACH

DUTCH! is vernieuwend, fris en toch vertrouwd!
Onze chef-kok geeft een speelse 'Touch of Dutch'
aan dagverse streekproducten.

Preparé à table!
Bij Restaurant DUTCH! neemt u letterlijk
een kijkje in de keuken.
Veel gerechten worden aan uw tafel bereid en geflambeerd.
Reserveren via www.dutchnoordwijk.nl (online)
of via 071 367 68 54

Soms rest
alleen nog
sloop

Tussen de Boerenburgerweg en St. Jeroenseg bevindt zich deze oude bollenschuur.

Karakteristieke Bollenschuren

"Toen de werkgroep Bollenerfgoed 20 jaar geleden begon, stonden er nog circa 1600 bollenschuren in de streek. Nu nog ongeveer 450. De noodzaak van de werkgroep is dus wel aangetoond. Om een goed overzicht te krijgen van de geschiedenis van de bollencultuur heeft de werkgroep door de streek heen een collectie gemaakt van ruim 100 waardevolle bollenschuren. Aan de buitenkant van een schuur kun je zien hoe er binnen werd gewerkt. Deze lijst is door de 6 gemeenten geaccepteerd. Een lid van de werkgroep is architect en adviseert over mogelijke herbestemmingen. Hij bewaakt het behoud van de karakteristieke elementen. Soms is er al te veel verpest, dan rest alleen nog sloop. Naast bollenschuren wordt ook gekeken naar o.a. kwekerswoningen en patronen in het landschap, zoals wegen, heggen, zandsloten, e.d. Er is nu een nieuw project gestart om de 30 nog aanwezige schafthuisjes te behouden en een herbestemming te geven. Ze zijn uniek in het landschap.

contact met het GOM (Greenport Ontwikkelings Maatschappij). Ook zijn we betrokken geweest bij het tot stand komen van het Pact van Teylingen, met o.a. als doelstelling: behoud van 2625 m2 goede bollengrond in de streek en vooral het voorkomen van één grote Bollenstad. De Bollenstad is van de baan, maar we blijven alert!"

Vertel eens wat over de Historische Atlas

"Het CHG kreeg gaandeweg behoefte aan een inventarisatie van de cultuurhistorische elementen in het landschap. Geen boek, maar een digitale interactieve atlas. Subsidie uit Brussel was beschikbaar, maar de betaalde kracht van Landschapsbeheer ZH verdween door het terugtrekken van de subsidie van de provincie. Vele vrijwilligers uit de zes gemeenten in de Duinen en Bollenstreek hebben toen de digitale atlas vorm gegeven door elementen in het landschap te beschrijven volgens een bepaald systeem en in te voeren. Op 2 april 2015 is de Atlas feestelijk gelanceerd. Geen eindpunt, maar de start van een nieuwe fase. Een voortdurend project van aanvullingen en verbeteringen. Alle zes gemeenten hanteren de atlas als beleidsinstrument bij hun ontwikkelingsplannen. Ik kan wel zeggen: gepaste trots bij de lancering, want het was een enorme klus!"

De digitale Atlas
vormde de start van
een nieuwe fase

Iconen van de Bollenstreek

Ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan is in het prachtig vernieuwde museum 'De Zwarte Tulp' in Lisse een fraaie en interessante expositie te zien over karakteristieke bollenschuren in de Bollenstreekstreek. Warm aanbevolen!"

Levende kerststal op 17 december

Zaterdag 17 december 2016 wordt voor de 5e maal de Levende Kerststal in de Oude Jeroenstoren georganiseerd. Deze Hoogste Muzikale Levende Kerststal was de voorgaande jaren een groot succes.

Onder leiding van een herder beklimmen de groepjes de sfeervolle versierde en verlichte toren. Daarbij wordt op elke etage een stukje van het Kerstverhaal verteld en uitgebeeld. Zo komen bezoekers in de herberg, waar geen plaats is voor Jozef en Maria. Ze ontmoeten de engelen van het Kleijnkoor, die de sterren van de hemel zingen. Op de sterrenzolder kunnen de bezoekers genieten van een prachtig vilten winterlandschap en een mooi kerstverhaal. In de spits zullen de bezoekers uiteindelijk Jozef en Maria met hun kindje en de drie koningen vinden, terwijl een harpiste daar de sfeer compleet maakt met prachtige, stemmige muziek. Daarna kan er samen met de drie koningen nog even genoten worden van het prachtige uitzicht over het winterse Noordwijk.

Oliebollenklim op 28 december

Woensdag 28 december 2016 vindt de traditionele Oliebollenklim alweer voor de 4e keer plaats. Dit jaar staat de klim in het teken van " Een reis door de Tijd".

Onder leiding van een gids worden de bezoekers gedurende de middag in groepjes meegenomen voor een klim omhoog in de toren. Daarbij maken zij een reis door de tijd in een toren die voor deze dag prachtig aangekleed is in de sfeer van dit thema. Onderweg komen de bezoekers bij artiest Deepstreet met wie zij de tijd bezingen in een zelf gecomponeerd lied. Vervolgens wordt er een bezoek gebracht aan de Grote Klokkenzolder. Hier geeft

de gids enige informatie over de toren en de klokken. Op de vierde etage vindt er een ontmoeting plaats met vaders Tijd en zijn vrouw. Een terugblik, een pas op de plaats en een blik naar de toekomst. In de spits ontvangt u een klein beetje geluk voor de toekomst en zal de goede fee deze wensen bekrachtigen met haar speciale toverstaf. Na deze rituelen kan men genieten van het prachtige uitzicht over ons dorp Noordwijk en kunt u kijken of u het nieuwe jaar al ziet gloren. Tenslotte worden alle bezoekers na de afdaling, op de eerste etage verwend met een oliebol en een drankje.

Gevarieerd najaar en winter programma Muziek in Jeroen

Het najaar- en winter programma voor de maandelijkse zondagmiddagconcerten in de monumentale Oude Jeroenskerk met zijn geweldige akoestiek, is weer bijzonder aantrekkelijk door zijn gevarieerdheid.

Waren de concerten van Ensemble La Corella en het opreden van Raymond Honing en Ursula Dütschler in oktober al heel bijzonder, er is nog veel meer fraais in petto voor de komende maanden. Een van Nederlands beste sopranen, Johanne Zomer, treedt met haar Tulipa Consort op

27 november op met een programma rond Vivaldi en op 12 februari is Carel Kraayenhof weer terug in Noordwijk. Het BRISK Blokfluitkwartet staat met een spectaculair programma gepland op 12 maart en met de Amsterdamse Shtetl Band met Bert Vos sluiten we op 2 april het seizoen af. Op 2 mei beginnen we dan weer met de serie gratis lunchconcerten op de dinsdagen. Kaarten voor de concerten zijn verkrijgbaar aan de kassa en via de website De Muze. Vrienden van Muziek in Jeroen genieten een korting van € 5 per concert!

Johanne Zomer en ensemble Tulipa consort vertolken Laudate!

Muziek Verlicht Binnen voor de 6e keer

Muziek Verlicht Binnen, met als hoogtepunt de Kerstoptocht met de Kerstman en zijn Elfen en veel opgewonden kinderen. Met een lampion of lichtstaafje in het donker achter de Kerstman dat is toch spannend, daar wil je als kleuter (2 tot 12 jaar) toch bij zijn.

Het wordt de zesde editie van dit evenement, ook een activiteit onder de vleugels van de DOD.

Vorig jaar is het evenement verplaatst naar de zaterdag en het feeërieke verlichte Lindenplein. Dat is goed bevallen en dat doen we dit jaar opnieuw. Al twee jaar achtereenvolgend worden we geplaagd door regen en kou. Bijzonder voor dit jaar is dat er voor een ander evenement een grote tent staat die we mogen gebruiken. Dus weer of geen weer we beginnen met een dak boven ons hoofd.

We zorgen voor hapjes en een gratis drankje, allemaal in een poging om de aantallen van 2007 en 2008 te evenaren. Er waren toen zo'n 1.000 bezoekers op het evenement af gekomen. Natuurlijk is er weer muziek, dans en theater en gaan de klokken weer luiden. We nemen het Woonzorgcentrum Jeroen opnieuw in de route (ingang Wilhelminastraat) op, vertrekken via de hoofdingang naar de Keuvel door de Kerkstraat terug naar het Lindenplein voor de Meet & Greet met de Kerstman en zijn gevolg. Al met al een route van 20 minuutjes, afgestemd op de kleine kindervoetjes. Kijk voor actuele informatie op: www.deoudedorpskernnoordwijk.nl/muziek-verlicht-binnen/

Noodkreet: Ed Beuk stopt na zes jaar organisatie Muziek Verlicht Binnen. Het zou zonde zijn als dit evenement komt te vervallen. Wordt u zijn opvolger?

Zondagmiddag 11 december Muzikale Kerstwandeling

Als al voor het 12e jaar op rij de Muzikale Kerstwandeling in Noordwijk Binnen wordt georganiseerd mag je inmiddels wel van een traditie spreken! Op zondagmiddag 11 december 2016 vindt dit evenement wederom plaats in de Voorstraat, met als sfeervol middelpunt het Lindenplein. Zoals gebruikelijk is de netto opbrengst bestemd voor een goed doel: dit jaar heeft het organiserend comité gekozen voor de Stichting Het Vergeten Kind. De Muzikale Kerstwandeling komt dit jaar mede in het teken te staan van 150 jaar Badplaats omdat in hetzelfde weekend de festiviteiten daar omheen formeel zullen worden afgesloten. Er zullen weer optredens zijn van muziekgezelschappen, koren, acteurs en balletdansers op zo'n 35 locaties. De toegangskarten à € 10 (inclusief consumptiebon van € 2) zullen vanaf vrijdag 25 november verkrijgbaar zijn in Noordwijk aan Zee bij De Muze en in Noordwijk Binnen bij het CultuurCafé Boekhandel van der Meer.

Uitreiking cheque aan VluchtelingenWerk Nederland met de opbrengst van 2015

Kleijnkoor Noordwijk
Carols bij Kaarslicht
22 december 21.00 uur
23 december 19:00 en 21:00 uur
o.l.v. Herma van Piekeren.
Entree € 12,-, kaartverkoop via de website of bij Boekhandel Van der Meer

**Carols
bij Kaarslicht**

KinderKleijnkoor
Kinder Carols bij Kaarslicht
23 december om 17.00 uur
o.l.v. Chantal van der Klugt.
Gratis toegang.

Kleijnkoor Noordwijk zingt oud en nieuw kerstrepertoire om de kerst in te luiden. Van het eeuwenoude stille nacht tot de hedendaagse Carols die we al winkelend langs ons heen laten gaan.

Traditioneel zingt Kleijnkoor Noordwijk op 23 december: Carols bij Kaarslicht in Dit jaar zal het koor een extra avond verzorgen op 22 december om 21.00 uur.

Het koor zal dit jaar begeleid worden door verschillende

instrumenten bespeeld door James Pollard en Rata Klopenburg en natuurlijk zal ons traditionele kerstcombo ook weer bij ons zijn.

De kinderen van het Kinder Kleijnkoor zullen van zich laten horen op 23 december om 17.00 uur met allemaal liedjes waarin Engelen centraal staan.

Een programma voor kinderen, vaders, moeders, opa's en oma's die goed kunnen luisteren.

**c'est le ton
qui fait la musique**

**bureau
BOY
ontwerpt**

parallel boulevard 214c
noordwijk aan zee
071 368 18 18

DRINKLAND

NEERLANDS BEST GESORTEERDE SLIJTERIJ/WIJNHANDEL

VINDT U AAN DE

**MAARTEN KRUYTSTRAAT 24
2202 GX NOORDWIJK A/ZEE
TEL: 071 - 3612182**

HOTELROYAL

Hotel Royal is een gezellig familiehôtel, gelegen in de oude en historische dorpskern van Noordwijk-Binnen dat buiten een perfecte service de ideale ruimte biedt voor het vieren van al uw familie-, huwelijksfeestjes, recepties, babyborrel of gewoon een gezellige bijeenkomst. Graag verzorgt Hotel Royal met smaak uw buffet of diner en het schenken van de borrel is uiteraard bij een kastelein met zoveel jaar ervaring in goede handen.

ETEN&DRINKEN

Op vrijdag, zaterdag en zondag opent Restaurant Hotel Royal haar deuren en dekken wij onze tafels op voor het diner zodat u kunt proeven en genieten van de overheerlijke gerechten die onze koks Edwin Onderwater en Michael Spiekerman bereiden. Culinaire genieten à la carte en een speciaal ROYAL-(maand)menu, uiteraard onder begeleiding van passende dranken.

VOORGerecht

HOOFDGERECHT

DESSERT

Voorstraat 76 • 2201 HZ Noordwijk-Binnen • T 071 364 65 12 • www.hotelroyal.nl • www.royaletenenenndrinken.nl